

NAPAČNE PREDSTAVE IN NAPAČNE INFORMACIJE: O DIGITALNI PISMENOSTI

Kaj je Digitalna pismenost?

Digitalna pismenost je **digitalni fenomen**, ki označuje posameznikovo sposobnost iskanja, vrednotenja in sporočanja informacij z uporabo tipkanja ali digitalnih medijskih platform. V skladu z opredelitvijo EU se meri s kazalnikom digitalnih spretnosti. Ta je sestavljen iz izbranih dejavnosti, ki jih posamezniki izvajajo na internetu na določenih področjih, vključno z informacijami, komunikacijo, reševanjem problemov, programsko opremo in varnostjo. Digitalna pismenost združuje tehnične in kognitivne sposobnosti pri uporabi informacijskih in komunikacijskih tehnologij za ustvarjanje, vrednotenje in izmenjavo informacij.

Kako lahko vpliva na spolno in reproduktivno zdravje mladih?

Mladi v veliki meri uporabljajo internet kot vir informacij o izobraževanju na področju spolnega in reproduktivnega zdravja (SRZ). Koriščenje ustreznih informacij je različno zaradi pomanjkljive dostopnosti za osebe s posebnimi potrebami in različne digitalne pismenosti.

Da bi postali digitalno pismeni, morajo mladi razviti vrsto spretnosti. Znati morajo uporabljati tehnologijo za iskanje in ustvarjanje vsebin, reševanje problemov, učinkovito spletno povezovanje in komuniciranje, varno sodelovanje z drugimi ter odkrivanje in izmenjavo novih informacij. Poleg tega morajo biti obveščeni o tem, kako zaščititi svoj prostor, telesno in čustveno počutje, ostati varni in učinkovito prepoznati tveganja. Pri vsebinah, povezanih s SRZ, morajo mladi vedeti, kako uporabiti in prepoznati pozitivno spletno vedenje pri komuniciranju z drugimi.

Veščine digitalne pismenosti so se izkazale kot izziv za mlade, saj nimajo dovolj izkušenj in imajo različne ravni razumevanja. Nekateri pripadniki te ciljne skupine pravijo, da zaupajo spletnim stranem, ki so splošno znane ali imajo dober ugled, kar je eden od dejavnikov, ki so vključeni v merila za ocenjevanje spletnih strani glede "avtoritete in verodostojnosti".¹

¹ Whiteley et al. 2012.

Podpiranje spolnega in reproduktivnega zdravja mladih v digitalni dobi: NAJBOLJŠE PRAKSE

Digitalna pismenost lahko tudi zmanjša spletno ranljivost mladega prebivalstva. Tveganja za mlade v digitalnem prostoru, ki lahko vplivajo na njihovo SRZ, so kategorizirana kot²:

- vsebinska tveganja: izpostavljenost neprimernim vsebinam, kot so spolne, pornografske ali nasilne slike, nekatere oblike oglaševanja, sovražni govor in strani, ki zagovarjajo nevarno vedenje, npr. samomor;
- tveganja za stik: neprimerni stiki, na primer, če odrasla oseba stopi v stik z otrokom, da bi ga nagovorila k spolnosti, ali osebe, ki spodbujajo nezdravo ali nevarno vedenje, kot je tvegano spolno vedenje; ali
- tveganja za vedenje: scenariji, v katerih otroci prispevajo k tvegani vsebini ali stiku, v katerih so lahko mladi agresivni ali žaljivi do drugih uporabnikov.

² UNICEF, 2019.

Na kakšne načine je mogoče podpreti mlade?

- Izboljšanje digitalne pismenosti mladih. To je ključnega pomena, saj jim omogoča dostop do ustreznih informacij, ki jih iščejo v zvezi s SRZ, in jih ščiti pred negativnimi posledicami. Tudi pravilne informacije, ki niso pravilno razumljene ali so vzete izven konteksta, lahko mladim škodujejo.
- Naj mladi raziskujejo in se izpopolnjujejo v svojem lastnem ritmu. Mladi bi morali pridobiti lastne izkušnje pri samostojnem iskanju in kritičnem ocenjevanju informacij, da bi pridobili veščine digitalne pismenosti.
- Razvijanje sodelovanja med učitelji in mladinskimi delavci. Učitelji in mladinski delavci morajo sodelovati pri izboljšanju veščin digitalne pismenosti mladih, saj so digitalne tehnologije vse bolj prepletene v našem vsakdanjem življenju.

Sorodni digitalni fenomeni/orodja:

Glej kartice:

- Zasebnost: Določanje nastavitev zasebnosti
- Poznavanje svojih pravic: Pravica do pozabe
- Poznavanje svojih pravic: Dostopnost platform/medijev

Nadaljnje branje:

- Blue, Jade. "Understanding and Developing Digital Literacy : World of Better Learning." World of Better Learning | Cambridge University Press, April 7, 2022.
<https://www.cambridge.org/elt/blog/2022/04/07/understanding-developing-digital-literacy/>.
- Jolly, Susie, Pauline Oosterhoff, Becky Faith, Doortje Braeken, and Kelly Shephard. "A Review of the Evidence: Sexuality Education for Young People in Digital Spaces".
<https://www.ungei.org/sites/default/files/Sexuality-Education-for-Young-People-in-Digital-Spaces-eng-2020.pdf>.
- "Welcome to ALA's Literacy Clearinghouse." Welcome to ALAs Literacy Clearinghouse.
<https://literacy.ala.org/digital-literacy/>.
- "EuroStat Statistic explained." Glossary: Digital literacy.
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Digital_literacy#:~:text=Digital%20literacy%20lays%20out%20five%20digital%20competence%20areas,and%20collaboration%2C%20digital%20content%20creation%2C%20safety%2C%20and%20problem-solving.

